

โครงการเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด

องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง จังหวัดลำปาง

เนื่องจากความสัมพันธ์ของคนในชุมชนนาแสงเป็นแบบเครือญาติ การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจึงมีอิทธิพลไปถึงกลุ่มคนอื่นๆ ในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว เช่น ในอดีตที่เป็นรูปแบบสภาพนาแสงมีการเล่นพนันในงานศพ ซึ่งนิยมเล่นกันทุกงาน เพราะมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับชุมชน จนกระทั่งสภาตำบลได้ประชุมร่วมกับสมาชิกในชุมชนออกข้อตกลง กฎเกณฑ์ในการกำหนดมาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืนตามหลักสัญญาประชาคมภายในชุมชน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ส่งผลให้การเล่นพนันค่อยๆ ลดลงและหายไปที่สุด

เมื่อตำบลนาแสงต้องเผชิญปัญหาการขยายตัวของยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีกปัญหา ทางคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงจึงเชื่อมั่นว่าสามารถนำวิธีการแนวสัญญาประชาคมในชุมชนมาปรับใช้แก้ไขปัญหานี้ได้เช่นเดียวกับปัญหาการพนัน เพื่อเป็นแนวทางการเยียวยาช่วยเหลือคนในชุมชนให้ได้มากที่สุด

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน : ปี
พ.ศ. 2546

อำเภอ: เกาะคา

จังหวัด: ลำปาง

ประชากร: 5,053 คน

พื้นที่: 109 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2541 อบต.นาแสงร่วมกับแกนนำชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐ จัดทำสัญญาประชาคมของชุมชน เพื่อใช้บังคับกับประชาชนในชุมชน อันเป็นมาตรการบังคับกับผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดทำข้อตกลง กฎเกณฑ์ของชุมชนโดยใช้หลักสัญญาประชาคมเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษกรณีบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อใช้บังคับกับคนในชุมชนทั้งตำบล
2. สืบสวนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชน เพื่อขึ้นบัญชีดำเนินการตามมาตรการของตำบลต่อไป
3. รณรงค์ให้ประชาชนทุกคนในชุมชนร่วมกันเคารพปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ และสอดส่องดูแลผู้ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
4. อบต. มีการให้กำลังใจแก่ผู้กลับตัวหรือเลิกเสพ ขยายยาเสพติด และให้การดูแลช่วยเหลือต่อไปตามความเหมาะสม
5. ดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้กลับตัวได้ให้มีงานทำและสามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น ให้เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ฯลฯ โดยอบต.เป็นผู้แจกพันธุ์ไก่ พันธุ์ปลาให้
6. ดำเนินการบังคับใช้ข้อตกลง กฎเกณฑ์ต่างๆ ตามสัญญาประชาคม เช่น
 - กรณีเป็นผู้เสพ ครั้งแรกมีการเรียกว่ากล่าวตักเตือน ครั้งที่ 2 นำไปฝากไว้ที่คลินิกฟ้าใส สถานบำบัดยา ครั้งต่อไปจะตัดออกจากความเป็นสมาชิกภาพนิกจสงเคราะห์ของหมู่บ้านและไม่ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการของหมู่บ้าน
 - กรณีเป็นผู้ขาย ให้ตัดออกจากความเป็นสมาชิกภาพนิกจสงเคราะห์ของหมู่บ้านทันทีไม่ได้รับสวัสดิการต่างๆ เช่น บัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย เบี้ยยังชีพคนชรา ไม่ให้เยี่ยมของสาธารณะหมู่บ้าน สวดท่ายแจ้งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป
 - กรณีที่สามารถเลิกเสพยาและเลิกพฤติกรรมค้ายาได้โดยเด็ดขาดจริง คณะกรรมการฯ จะเป็นผู้พิจารณารับรอง ถ้าผ่านมติจะได้รับคืนสิทธิต่างๆ เหมือนเดิม

- กรณีเป็นเยาวชน หากไม่แน่ใจในผลสอบสวน ให้เรียกผู้ปกครองมาแก้ข้อกล่าวหาและทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อหน้าคณะกรรมการหมู่บ้าน

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบต.นาแสงสนับสนุนงบประมาณ 30,000 บาท
2. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) 50,000 บาท
3. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุนงบประมาณสมทบร่วมกับ อบต.เพื่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้แก่ผู้กลับตัวได้ ในการจัดหาพันธุ์ไก่ พันธุ์ปลาแจกผู้เสพยาเสพติดได้

บุคลากร

คณะกรรมการหมู่บ้านจากทุกหมู่บ้าน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการของกฎกติกาชุมชน จำนวน 36-45 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ตุลาคม 2541	เรียกประชุมสมาชิกระดับแกนนำชุมชน อันได้แก่ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน สมาชิก อบต. คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัคร ประธานกลุ่มแม่บ้าน เจ้าอาวาส ครูใหญ่ เพื่อหารือร่วมกับปลัดอำเภอ พัฒนาการ สาธารณสุข เกษตรตำบล ปลัด อบต. เพื่อปรึกษาหารือกัน ดังนี้ - พิจารณาบททวนปัญหายาเสพติดในชุมชน และระดับความรุนแรงของปัญหา เพื่อประเมินสถานการณ์ของปัญหา - แยกแยะระดับปัญหาตามความรุนแรง เพื่อวิเคราะห์ว่าควรใช้มาตรการทางสังคมลงโทษ ควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายในสัดส่วนใด และปัญหาส่วนใดอยู่ในระดับที่ชาวบ้านจัดการเองได้ ส่วนใดต้องพึ่งพารัฐ - ระดมความคิดผู้นำชุมชน เพื่อหาวิธีการที่จะใช้เป็นมาตรการทางสังคมในการลงโทษ ผู้ขาย/ ผู้เสพ ในลักษณะรอบกว้างๆ เพื่อรอความเห็นชอบจากประชาคมในการกำหนดข้อตกลง กฎเกณฑ์ต่างๆ ต่อไป	อบต./ แกนนำชุมชน
พฤศจิกายน 2541	จัดประชุมเวทีประชาคมตำบล เพื่อให้ประชาชนทุกหลังคาเรือนในตำบลมีส่วนร่วมในการทำสัญญาประชาคมระหว่างกัน	อบต./ แกนนำชุมชน
พฤศจิกายน 2541	นำเสนอร่างข้อตกลง กฎเกณฑ์ของหมู่บ้านที่ได้มาจากการประชุมระดับแกนนำ เพื่อให้ประชาชนร่วมพิจารณา และให้ความเห็นชอบที่จะขอตามลำดับโดย	ผู้ ใ ห้ ญ ะ บ าน / คณะกรรมการหมู่บ้าน

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	- เปิดโอกาสให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยมีนักกฎหมายเป็นผู้อธิบายกรณีมีข้อสงสัยในการตีความข้อตกลง กฎเกณฑ์แต่ละข้อ รวมถึงการอธิบายถึงวัตถุประสงค์และความสอดคล้องของการกำหนดข้อตกลง กฎเกณฑ์กับปัญหา - ที่ประชุมยกมือให้ความเห็นชอบข้อตกลง กฎเกณฑ์ที่ละข้อตามลำดับ	
ต้นเดือนมกราคม 2542	อบต.จัดสรรงบประมาณ จำนวน 30,000 บาท และขอการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จำนวน 50,000 บาท	
กุมภาพันธ์ 2541	นำร่างข้อตกลง กฎเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากประชาคมแล้วไปจัดพิมพ์โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านลงลายมือชื่อรับรอง แล้วแจกให้แก่ผู้นำชุมชนทุกคน ถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นกฎหมายที่ออกโดยชุมชนอย่างถูกต้อง (คณะกรรมการหมู่บ้าน มีอยู่แล้วก่อนเริ่มโครงการ มีจำนวนประมาณ 36-45 คน ซึ่งเกิดจากการคัดเลือกตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน)	คณะกรรมการหมู่บ้าน/ สมาชิกสภาอบต.
มีนาคม 2542	สำรวจรวบรวมรายชื่อผู้ขาย ผู้เสพยาเสพติดในชุมชนขึ้นบัญชีไว้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่คนในชุมชนรู้จักดีอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็กและค่อนข้างมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน	แกนนำชุมชน
มีนาคม 2542	ดำเนินการบังคับใช้ข้อตกลง กฎเกณฑ์ต่างๆ ตามสัญญาประชาคม เช่น - กรณีเป็นผู้เสพ ครั้งแรกมีการเรียกว่ากล่าวตักเตือน ครั้งที่ 2 นำไปฝากไว้ที่คลินิกฟ้าใส สถานบำบัดยา ครั้งต่อไปจะตัดออกจากการเป็นสมาชิกภาพนกิจสงเคราะห์ของหมู่บ้านและไม่ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการของหมู่บ้าน - กรณีเป็นผู้ขาย ให้ตัดออกจากการเป็นสมาชิกภาพนกิจสงเคราะห์ของหมู่บ้านทันที ไม่ได้รับสวัสดิการต่างๆ เช่น บัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย เบี้ยยังชีพคนชรา ไม่ให้ยืมของสาธารณะหมู่บ้าน สุดท้ายแจ้งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป - กรณีที่สามารถเลิกเสพยาและเลิกพฤติกรรมค้ายาได้โดยเด็ดขาดจริง คณะกรรมการหมู่บ้าน จะเป็นผู้พิจารณารับรอง ถ้าผ่านมติจะได้รับคืนสิทธิต่างๆ เหมือนเดิม - กรณีเป็นเยาวชน หากไม่แน่ใจในผลสอบสวน ให้เรียกผู้ปกครองมาแก้ข้อกล่าวหาและทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อหน้าคณะกรรมการหมู่บ้าน	อบต./คณะกรรมการหมู่บ้าน
พฤษภาคม 2542	ส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่ผู้กลับตัวได้ แต่ยังไม่มียานทำ เช่น การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา โดยแจกพันธุ์ไก่ พันธุ์ปลาให้รายละ 8-10 ตัว	อบต./ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
พฤษภาคม 2542	ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าไม่มีผู้เสพ/ ผู้ขายในชุมชนอีก จึงทำรายงานถึงที่ว่าการอำเภอเพื่อประกาศเป็นตำบลเฉลิมพระเกียรติ	แกนนำชุมชน
6 มิถุนายน 2542	ประกาศเป็นตำบลเฉลิมพระเกียรติ	ที่ว่าการอำเภอ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/ องค์กร --

สำนักงานพัฒนาชุมชน
อำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด (ป.ป.ส.)

-- บทบาทหรือความร่วมมือ --

สนับสนุนงบประมาณสมทบให้กับอบต.เพื่อการส่งเสริมอาชีพ
เกษตรกรให้แก่ผู้กลับตัวได้

สนับสนุนงบประมาณ

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. มีปัญหายาเสพติดเกิดขึ้นในชุมชน จากการสำรวจมีผู้ขายยาเสพติด จำนวน 1 ราย และผู้เสพ จำนวน 31 ราย
2. คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันและสามัคคีร่วมมือกันดีในระดับหนึ่ง

หลังการดำเนินการ

1. ปัจจุบันคนในชุมชนร่วมกันขจัดปัญหายาเสพติดออกไปจากชุมชนได้สำเร็จ จึงไม่มีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกเลย ส่งผลให้ตำบลนาแสงได้รับการประกาศเป็นตำบลเฉลิมพระเกียรติ
2. เพิ่มระดับความเข้มแข็งในชุมชนมากขึ้น นำไปสู่การร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้โดยง่าย

อุปสรรคและการแก้ไขปัญห

อุปสรรค	การแก้ไขปัญห
1. ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคัดค้านหรือต่อต้าน	1. อธิบายให้เห็นว่าโครงการนี้เกิดจากสัญญาประชาคมในชุมชน ซึ่งเป็นความประสงค์ร่วมกันของคนในชุมชน
2. การขยายตัวของยาเสพติดจากพื้นที่ใกล้เคียง	2. ต้องมีการขยายเครือข่ายงานไปสู่ตำบลใกล้เคียง โดยประสานความร่วมมือระหว่าง อบต.ที่มีอาณาเขตติดต่อกัน และหน่วยงานรัฐ เช่น ป.ป.ส.

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน และความต้องการที่จะกำจัดปัญหายาเสพติดให้หมดไปจากชุมชนอย่างจริงจัง
2. การประสานงานที่ดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐกับคนในชุมชน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีลักษณะเด่นในเรื่องความสัมพันธ์ใกล้ชิดแบบเครือญาติ จึงสามารถนำกฎเกณฑ์ กติกาที่ออกโดยชุมชนมาบังคับใช้ได้ผลสำเร็จ และทางอบต.รวมถึงหน่วยงานรัฐต่างให้ความสำคัญกับโครงการนี้จริงจัง เช่น มีการมองขยายไปถึงการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้เลิกเสพยา เลิกขาย และให้ความช่วยเหลือ และมีแผนการขยายเครือข่ายการจัดปัญหายาเสพติดไปถึงพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังได้รับการสนับสนุนจากงานมวลชนสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีแผนดำเนินการให้การอบรมแก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด จึงเป็นโครงการที่มีความยั่งยืน

บทเรียนที่ได้รับ

การดำเนินการและการแก้ไขปัญหายาต่างๆ ไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว ต้องปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ จากโครงการนี้อาจใช้ได้ผลเพียงในตำบลที่มีประชากรไม่มากและมีความสัมพันธ์ค่อนข้างใกล้ชิดกัน เนื่องจากจะสำเร็จได้นั้นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนที่มีจิตสำนึกยอมรับกติกาสังคมร่วมกัน และให้ความร่วมมือในการสืบข่าวหรือสอดส่องพฤติกรรมผู้เข้าขายนาสงสัย ซึ่งถ้าเป็นชุมชนใหญ่จะควบคุมเรื่องเหล่านี้ได้ลำบาก

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายไพศาล ป้องเกียรติสกุล
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง
ที่อยู่ : ตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 52130
โทรศัพท์ : (054) 362-431

ชื่อ-นามสกุล : สิบเอกสวัสดิ์ อุประ
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง
ที่อยู่ : ตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 52130
โทรศัพท์ : (054) 362-431

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2541

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลนาแสง อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง 52130
ขนาดพื้นที่	109 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	2,857,966.60 บาท (ปีงบประมาณ 2541)
งบประมาณรายได้	3,019,619.20 บาท (ปีงบประมาณ 2541)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	5 คน 3 คน ข้าราชการ/ พนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	5,039 คน
จำนวนครัวเรือน	1,436 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง อาศัยแหล่งน้ำจาก แม่น้ำวัง อ่างเก็บน้ำแม่ไฮ การคมนาคมสะดวก ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็น หลัก เช่น การทำนา ทำสวน และการเลี้ยงสัตว์ พืช เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ลำไย ส้มโอ คนในชุมชน ร้อยละ 90 เป็นคนท้องถิ่นดั้งเดิม และร้อยละ 10 เป็น คนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่เพิ่มเติม มีความสัมพันธ์แบบ ระบบเครือญาติ ประเพณีที่สำคัญ เช่น สงกรานต์ บุญ บั้งไฟ ลอยกระทง ลงแขก ข้าวจี ข้าวหลาม ประเพณี เลี้ยงผีบรรพบุรุษ เป็นต้น